

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska c. 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

dr. Žiga Zaplotnik
Univerza v Ljubljani
Fakulteta za matematiko in fiziko

in drugi sopodpisniki pisma

Številka: 354-480/2019
Datum: 4. 12. 2019

Zadeva: Odgovor na pismo slovenskih raziskovalcev za sprejetje takojšnjih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Zveza: Odstop vašega elektronskega sporočila z dne 11. 11. 2019 iz Kabineta Predsednika Vlade Republike Slovenije

Spoštovani dr. Žiga Zaplotnik in drugi sopodpisniki pisma,

Kabinet predsednika Vlade RS nam je dne 14. 11. 2019 odstopil v pristojno reševanje vaše elektronsko sporočilo z dne 11. 11. 2019 oziroma vašo odprto zahtevo. V skladu s tem vam v nadaljevanju pošiljamo odgovor na vaše pismo *Zahteva slovenskih raziskovalcev za sprejetje takojšnjih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje*, ki ste ga naslovili na predsednika RS, predsednika Vlade RS, Državni zbor RS in Državni svet RS.

S spoštovanjem,

Simon Zajc
minister

Vročiti:
- ziga.zaplotnik@fmf.uni-lj.si

V vednost:

- Urad predsednika RS, gp.uprs@predsednik.si
- Kabinet predsednika Vlade RS, gp.kpv@gov.si
- Kabinet predsednika Državnega zbora RS, gp@dz-rs.si
- Predsednik Državnega sveta, gp@ds-rs.si

Odgovor na pismo slovenskih raziskovalcev za sprejetje takojšnjih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, z dne 11. 11. 2019

Spoštovani dr. Zaplotnik in drugi sopodpisniki pisma,

zahvaljujemo se vam za vaše pismo, v katerem ste podali zahteve slovenskih raziskovalcev za sprejetje takojšnjih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje in v povzetku med ostalim navedli, da ima Slovenija med državami Evropske unije (EU) eno najslabših podnebnih strategij (Nacionalni energetske in podnebni načrt), ki ni v skladu z zastavljenimi cilji Pariškega podnebnega sporazuma. Hkrati zahtevate, da se sprejmejo novi, bolj ambiciozni podnebni in okoljski načrti. V okviru tega pa predlagate uvedbo številnih nujnih ukrepov, vključno z: i) spodbujanjem manjše porabe energije in nujna vlaganja v večjo energetske učinkovitost stavb in brezogljeno energetske infrastrukturo; ii) spodbujanjem vsesplošne večje varčnosti in spremembo ustaljenih vsakodnevnih navad in razvad; iii) vključitvijo podnebne in okoljske problematike v obvezen del učnih programov na vseh ravneh izobraževanja; iv) spodbujanjem večje uporabe javnih prevoznih sredstev z vlaganji v železniško infrastrukturo in z višjimi subvencijami za javni prevoz; v) uvedbo davka na ogljik v okviru zelene davčne reforme, ki bo prihodke od davka v celoti in enakomerno vrnila državljanom kot oglične dividende; in vi) sprejetjem preventivnih ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam, ki nam bodo olajšali spoprijemanje z njihovimi posledicami.

Sporočamo vam, da z vami delimo stališče glede naraščajoče svetovne podnebne krize, ki zajema tudi Evropsko unijo in države članice, vključno s Slovenijo. Raziskave nam kažejo, da koncentracija toplogrednih plinov v ozračju, ki danes stoji že pri 415 ppm, pospešeno raste. Ob tovrstni rasti pa se bo planet segreval še naprej in posledično bodo posledice podnebnih sprememb še hujše. Raziskave nam prav tako kažejo, da se Slovenija segreva dvakrat hitreje od svetovnega povprečja, to pa predvsem zaradi sorazmerno visoke geografske širine in zmanjšanja onesnaženja zraka z aerosoli v zadnjih desetletjih. Posledice podnebnih sprememb že čutimo tudi pri nas v Sloveniji, najhujše pa jih občutijo države v razvoju. V prihodnje bodo te posledice najbolj občutili tisti, ki bodo nanje najmanj pripravljeni.

Doseganje ciljev Pariškega sporazuma le v nekaj državah ni dovolj. Nobena država sama zase ali za svoje ozemlje ne more rešiti podnebne krize. To je mogoče samo na skupni svetovni ravni in prizadevanji vseh držav. Za uspešnost je pomembna tudi sočasnost reševanja podnebne krize. Hkrati pa moramo breme in izzive podnebne krize pošteno porazdeliti med sedanje in prihodnje generacije. Zavedati se moramo, da kot sami navajate, se bo majhnost oziroma velikost Slovenije pri reševanju te krize pokazala z dejanji in vodenjem z zgleodom. Tako Slovenija, kot vsak posameznik je le majhen delček v velikem mozaiku, ki je Pariški podnebni sporazum. To pomeni, da je odgovornost za reševanje podnebne krize na vseh izmed nas.

Nova vlada RS je že na začetku svojega mandata dogovorila pripravo temeljnih stebrov dolgoročne podnebne politike Slovenije, ki mora slediti zastavljenim ciljem Pariškega podnebnega sporazuma in najnovejšim ugotovitvam znanosti. Dolgoročna podnebna politika naj bi tako sledila dobrim praksam podnebne politike v podnebno ambicioznih in pro-aktivnih državah članicah EU.

Na osnovi skrbne preučitve je Ministrstvo za okolje in prostor spomladi letos pripravilo uvodni dokument – Okvir dolgoročne podnebne politike Slovenije, ki ga je vlada sprejela v mesecu maju letos (dokument v prilogi). Okvir dolgoročne podnebne politike postavlja temeljne stebre podnebne politike Slovenije za uspešen, učinkovit in pravočasen spoprijem z vse večjo podnebno krizo tudi v Sloveniji.

Osnovni namen in cilj Okvira dolgoročne podnebne politike Slovenije do sredine tega stoletja je zagotoviti doslednost in prizadevnost dolgoročne podnebne politike v Sloveniji na poti nujnega

zelenega prehoda v trajnostni razvoj gospodarstva in družbe, ki med drugim temelji na neto ničelnih emisijah toplogrednih plinov do leta 2050, trajnostni industriji, proizvodnji in potrošnji, trajnostnem kmetijstvu in mobilnosti, in tako dalje. Vse to pa v mejah zmogljivosti našega planeta, na poštenem sobivanju z naravo, na trajnostnih vrednotah, vključno s svetovnimi, in na koreniti spremembi našega razmišljanja ter življenjskega sloga. Prav zato smo ta projekt poimenovali »Slovenija in zdrav planet.«

V Okviru dolgoročne podnebne politike Slovenije so predvideni naslednji temeljni stebri: določitev podnebnih ciljev; priprava zakona o podnebni politiki; priprava dolgoročne podnebne strategije za obdobje do leta 2050; priprava 5-letnih podnebnih načrtov na podlagi ogljičnih proračunov; določitev državnega podnebnega dneva; ter imenovanje neodvisnega znanstveno-strokovnega sveta za podnebno krizo, ki bo deloval kot posvetovalni organ vlade.

Za spoprijem z globoko podnebno krizo je Ministrstvo za okolje in prostor junija letos pričelo s pripravo prvega predloga novega Zakona o podnebni politiki (v nadaljevanju besedila ZPoP), ki je glavni steber dolgoročne podnebne politike (vključno s podnebnimi cilji) z vidika zelenega prehoda Slovenije. Temeljni namen zakona je omogočiti zeleni prehod Slovenije v neto ničelne emisije toplogrednih plinov do leta 2050, oziroma doseči tako imenovano »ogljico nevtralnost« na poti v trajnostni razvoj. Vzporedno pa ministrstvo za okolje in prostor že pripravlja naslednji steber podnebne politike, to je dolgoročno podnebno strategijo, ki naj bi bila sprejeta v Državnem zboru do konca prvega polletja 2020.

Hkrati pa se zavedamo, da morata biti oba strateška dokumenta, tako dolgoročna podnebna strategija kot NEPN usklajena. V začetku letošnjega leta je bil NEPN v primerjavi z drugimi državami EU res, da ocenjen kot neambiciozen, vendar bo kmalu predstavljen nov osnutek dokumenta, vključno z okoljskim poročilom, ki bo podal osvežene cilje. Cilj zmanjšanja emisij zgoj za 15% (za sektorje, ki ne trgujejo z pravicami emisij) glede na leto 2005 ter 27% odstotek energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi bosta v tem kontekstu posodobljena. Oba resorja (Ministrstvo za infrastrukturo in Ministrstvo za okolje in prostor) v pripravi omenjenih dokumentov sodelujeta in pričakovati je, da bosta končna dokumenta usklajena in ambiciozna.

Poleg tega pa Ministrstvo za okolje in prostor nadaljuje z izvajanjem ukrepov skozi Program porabe sredstev sklada za podnebne spremembe s katerimi država prispeva k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Trenutno se pripravlja Program porabe sredstev za leto 2020 za katerega je predvidenih 184 milijonov EUR, in, med drugim, vsebuje naslednje ukrepe oziroma namene:

- i) sodelovanje z gospodarstvom (spodbujanje investicij v dejavnosti za prehod v nizkoogljico in krožno gospodarstvo; spodbujanje zelenega zaposlovanja; spodbude za podjetja za naložbe v trajnostno mobilnost),
- ii) zniževanje emisij v prometu (spodbujanje razvoja trga alternativnih goriv v prometu; ureditev in izgradnja infrastrukture za kolesarje, pešce in multimodalna vozlišča),
- iii) spodbujanje obnovljivih virov energije (trajnostna gradnja z lesom),
- iv) prilagajanje podnebnim spremembam (ukrepi za ohranjanje biotske raznovrstnosti; sofinanciranje programov odprave posledic naravnih nesreč),
- v) raziskave, razvoj in inovacije (spodbujanje raziskovalnih in tehnoloških rešitev na področju podnebnih sprememb),
- vi) podpora nevladnim organizacijam in civilni družbi,
- vii) mednarodna razvojna pomoč,
- viii) učenje za trajnostni prehod (vključitev podnebnih vsebin v vzgoji in izobraževanju),

- ix) LIFE projekti, in
- x) drugo (naložbe v večjo energijsko učinkovitost stavb; zamenjava starih kurilnih naprav z novimi na lesno biomaso ali s toplotnimi črpalkami; nakup novih okolju prijaznih komunalnih vozil; prehod na energetsko učinkovit javni železniški potniški promet).

Zavedamo se, da smo se v preteklosti v Sloveniji srečevali s številnimi izzivi, predvsem z vidika umeščanja energetskih ukrepov v prostor. Pri tem bo v prihodnosti toliko bolj pomembno pravočasno in transparentno sodelovanje med vsemi deležniki, vključno z industrijo, nevladnimi organizacijami in širšo civilno družbo. Prav tako pa se moramo vsi zavedati, da je pomembno, da še naprej zagotavljamo zanesljivost oskrbe ter prožnost elektroenergetskega sistema. Tako bo v prihodnje potrebno odgovoriti tudi na vprašanje o drugem bloku jedrske elektrarne Krško, ki pa bo moral temeljiti tudi na širši družbeni podpori.

Dolgoročna podnebna politika Republike Slovenije pa bo kljub številnim izzivom lahko odprla pot številnim idejam in inovativnim pobudam za pospešeno prestrukturiranje gospodarstva in investiranje v smeri doseganja neto ničelnih emisij toplogrednih plinov do leta 2050, za prestrukturiranje sektorja energetike na obnovljive vire energije, za prehod na trajnostno mobilnost, uporabo zdrave prehrane, itd.. Vse to ob hkratni pravični prezaposlitvi zaposlenih in dvigu motivacije za pravočasno spremembo življenjskega sloga, ravnanja družbe in vseh nas na poti podnebne, okoljske in razvojne ozdravitve planeta in vseh držav.

Dolgoročna naravnost do leta 2050 določa tudi razvojno pot Slovenije do srede tega stoletja, kar pomeni, da jo moramo sprejeti vsi, verjeti vanjo ter jo izvajati skladno z družbenim in političnim soglasjem in mandatom s podporo, če je le mogoče, vseh prebivalcev Slovenije ter vseh poslank in poslancev Državnega zbora.

V Sloveniji potrebujemo odločno, stabilno, ambiciozno in uresničljivo dolgoročno podnebno politiko kot del učinkovite evropske oziroma svetovne podnebne zgodbe s poudarjenimi vrednotami, kot so: zdravje, zavarovanje, varnost, pripravljenost, upanje, optimizem, zadovoljstvo, uspešnost in priložnost za prehod v trajnostni, podnebno in okoljsko prijazen jutri, tako za sedanje generacije, še zlasti za mlade kot za naslednje generacije.